

Hvad er dansk vareeksport i betalingsbalancen?

Eksport i udenrigshandelsstatistikken er hovedsagelig baseret på varer, der passerer den danske grænse, mens eksport i betalingsbalancen opgøres efter et ejerskifteprincip (mellem en dansk og udenlandsk resident). Især multinationale virksomheder qua deres internationale organisering af produktionen medvirker til, at der er forskelle i de to eksportbegreber.

Salg af varer til udenlandske kunder – eksport i betalingsbalancen	Der er grundlæggende fire scenarier, hvormed en dansk virksomhed kan sælge varer til udenlandske kunder (eksport i betalingsbalancen): 1) Traditionel vareeksport. Virksomheden sælger varer direkte til en kunde i udlandet, og varen passerer den danske grænse. 2) Virksomheden køber en vare i udlandet, som videresælges til en kunde i udlandet, og varen passerer ikke den danske grænse (merchanting). 3) Virksomheden sælger varer, som den har fået produceret i lønarbejde i udlandet, og varen passerer ikke den danske grænse. 4) Virksomheden kan sælge varer til en udenlandsk kunde i Danmark (og hvor det er den udenlandske kunde, som indberetter eksportværdien til udenrigshandelsstatistikken).
Salg af varer direkte fra datterselskaber i udlandet er ikke dansk eksport	Salg af varer produceret i danske datterselskaber i udlandet indgår ikke i opgørelse af den danske eksport. Hvis en virksomhed ønsker at afsætte varer i udlandet, kan den som alternativ til de fire omtalte scenarier vælge at etablere sig i udlandet i et datterselskab (direkte investering), som så sælger varen direkte til kunden. Hvis virksomheden opretter et datterselskab i udlandet, vil datterselskabets aktivitet ikke indgå i den danske produktion (BNP), da det betragtes som en udenlandsk resident. Et evt. overskud vil komme tilbage til moderselskabet som formueindkomst (som indgår i BNI).
Scenarie 2: Merchanting	Når en dansk virksomhed køber en vare i udlandet og videresælger den i udlandet (scenarie 2), har det således ingen betydning, om varen er købt hos et datterselskab eller hos en anden udenlandsk resident. Det efterfølgende salg giver anledning til en avance, som tilfalder den danske virksomhed. Denne type handel kaldes merchanting og opgøres som nettobeløb i eksporten i betalingsbalancen (dvs. salgspris minus købspris). Det er således almindelig handelsvirksomhed.
Scenarie 3: Salg af varer efter lønforarbejdning ("processing")	En måde at organisere sin produktion på, er at lade en udenlandsk virksomhed forarbejde en råvare, som den danske virksomhed har leveret. Råvaren kan være sendt fra Danmark eller købt i udlandet. Hvis varen er sendt fra Danmark, indgår den i udenrigshandelsstatistikken som almindelig eksport, men idet råvaren er ejet af den danske virksomhed, sker der ikke et ejerskifte. Dermed skal denne varebevægelse ikke indgå som eksport i betalingsbalancen. En råvare købt i udlandet indgår i betalingsbalancen som import. Når råvaren er forarbejdet, vil den enten blive returneret til Danmark eller blive solgt i udlandet, uden den har passeret den danske grænse. Salg i udlandet efter forarbejdning i udlandet indgår i betalingsbalancens opgørelse af eksport.

ten (scenarie 3). Det har ingen betydning for opgørelsen af den danske eksport, om varen er forarbejdet hos et datterselskab eller hos en anden udenlandsk resident.

Betalingen for forarbejdningen indgår som en import af en forarbejdningstjeneste i tjenestehandelsstatistikken. Forarbejdningstjenesten dækker over både selve lønarbejdet og de supplerende råmaterialer, som den udenlandske virksomhed evt. selv anskaffer og benytter til videreforarbejdningen af de dansk-ejede råvarer.

Scenarie 4: Salg af varer
til udenlandske kunder i
Danmark

Som følge af de forskellige opgørelsesprincipper for eksport i udenrigshandelsstatistikken og i betalingsbalancen kan der være situationer, hvor en dansk virksomhed sælger en vare til en udenlandsk resident i Danmark, som så efterfølgende indberetter eksportværdien til udenrigshandelsstatistikken. Da betalingsbalancen opgøres efter ejerskifteprincippet, skal eksporten registreres som værdien på tidspunktet for ejerskiftet og ikke ved grænsepassagen. Ofte er disse beløb sammenfaldende, men hvis der er tale om transaktioner, hvor en udenlandsk virksomhed har købt varer i Danmark til en betydeligt lavere pris end de efterfølgende er eksporteret til i udenrigshandelsstatistikken, vil denne avance ikke skulle medtages i betalingsbalancens eksportopgørelse.

Faktaboks: Residens-
princippet

I betalingsbalancen og nationalregnskabet er den indenlandske sektor defineret som enheder, der er residenter i Danmark. Residens er for virksomheder defineret som enheder, der udøver økonomisk aktivitet i Danmark og agter at have det i mindst et år. Således betragtes fx filialer i Danmark af udenlandske residenter som danske residenter, såfremt de har økonomisk aktivitet i Danmark. Hvis der derimod er tale om filialer, som ikke udøver økonomisk aktivitet forstået som produktion af enten varer eller tjenester, men udelukkende er til stede for at indføre eller udføre varer, betragtes disse repræsentationer ikke som residenter i Danmark. På samme måde bliver danske datterselskaber i udlandet ikke betragtet som danske residenter, hvis de har produktion af enten varer eller tjenester, og deres handel med udlandet registreres ikke som dansk aktivitet.

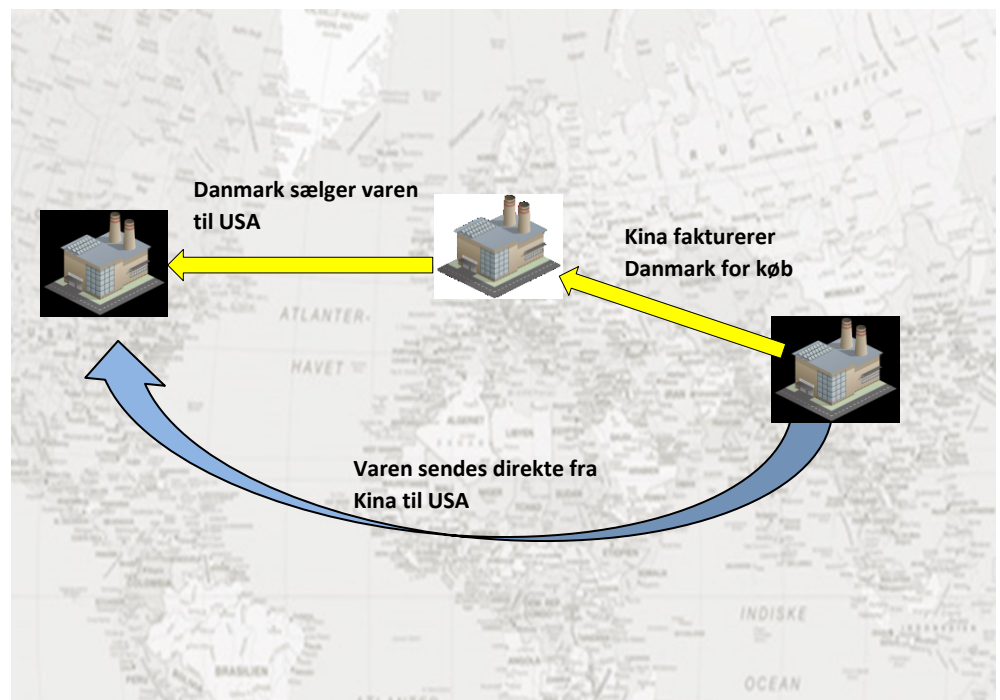
Eksempler

Eks. 1 (scenarie 2): En virksomhed køber fra et datterselskab i udlandet og sælger videre til en kunde i udlandet

Et dansk selskab har oprettet en fabrik i Kina, som producerer varer. Produktion foregår i det kinesiske datterselskab. Moderselskabet køber færdigvarerne fra det kinesiske selskab og videresælger dem til USA med en avance. Varen sendes direkte til USA uden at passere den danske grænse.

Hvis det kinesiske datterselskab sælger varen til produktionsprisen, vil der ikke være noget overskud i selskabet, og der er derfor ikke nogen formueindkomst til moderselskabet. Til gengæld vil moderselskabet tjene avancen ved salget til USA. Avancen (dvs. salgsprisen til USA fratrullet købsprisen for varerne i Kina) indgår i Danmarks eksport til USA som merchanting.

Merchanting

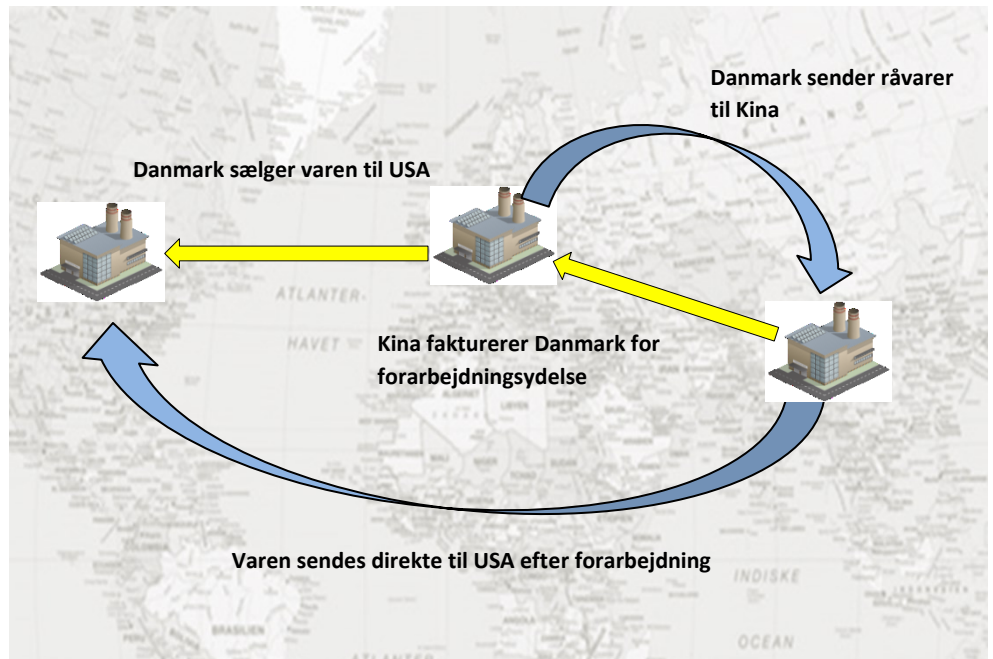
Eks. 2 (scenarie 3): En virksomhed får produceret varer hos et datterselskab i udlandet

I andet eksempel har et dansk selskab oprettet en fabrik i Kina. Moderselskabet sender råvarer til datterselskabet i Kina (eller køber råvarer et andet sted i verden og sender det til Kina), men beholder ejerskabet over råvaren. Datterselskabet forarbejder råvaren til et færdigt produkt, som sendes til kunden i USA. Datterselskabet sender en faktura til det danske moderselskab for forarbejdningssydelser, og moderselskabet fakturerer den amerikanske kunde for varen.

Hvis det kinesiske datterselskab fakturerer forarbejdningssydelsen til produktionsprisen, vil der ikke være noget overskud i selskabet, og der er derfor ikke nogen formueindkomst til moderselskabet. Moderselskabet ejer varen igennem hele processen, og derfor indgår det endelige salg til USA som eksport fra Danmark. Evt. køb af råvarer udenfor Danmark indgår som import af varer, mens forarbejdningssydelsen indgår som import af tjenester.

Bemærk at varer, der sendes fra Danmark til udlandet i forbindelse med forarbejdning, ikke indgår som eksport i betalingsbalancen. Det er først, når varen sælges til en kunde i udlandet, at eksporten bliver registreret.

Salg af varer efter
lønforarbejdning
("processing")

Eks 3. (scenarie 4): En dansk virksomhed sælger til en udenlandsk resident i Danmark

I det tredje eksempel har et udenlandsk selskab oprettet fx en momsenhed i Danmark, som udelukkende står for eksport af varer. Det danske selskab sælger varerne til et brasiliansk selskab (momsenheden i Danmark), som sender varerne til en kunde i USA. Det brasilianske moderselskab fakturerer den amerikanske kunde.

I Danmarks eksport indgår værdien af salget fra det danske selskab til det brasilianske selskab, når selve ejerskiftet mellem den danske resident og den brasilianske resident finder sted. Hvis værdien, der faktureres til USA, er højere end den værdi, der er registreret ved ejerskiftet, indgår denne avance i den Brasilianske eksport. Rent praktisk betyder det, at der i Danmarks betalingsbalance skal korrigeres i den indsamlede udenrigshandelsstatistik, da værdien ved grænsepassagen ikke nødvendigvis er den samme som ved ejerskiftet.

Salg til udenlandsk
resident i Danmark

